

Визначення понять “Національне виховання, національна свідомість”

Поняття «національне виховання» рівнозначне державному, хоча останнє є вужчим, одиничним щодо виховання як загального поняття.

Досвід має національні особливості (традиції, погляди, звичаї, світогляд тощо), бо кожен народ творить свою систему виховання, яка відповідає характерним рисам його народності. Кожен народ має свою систему виховання, яка відповідає його характерним рисам. Виховання, створене самим народом, має виховну силу, якої немає в найкращих системах, що ґрунтується на абстрактних ідеях чи запозичені в іншого народу, - підкреслював К.Д.Ушинський. Він вважав, що «... виховання бере людину всю, якою вона є, з усіма її тілом, душею й розумом ...» У процесі виховання у людини, першою чергою, формується світогляд і характер, а « ... характер і є саме той ґрунт, в якому корениться народність» Народність українського виховання визначають його мова, побут, традиції, етикет, гумор тощо. Саме ці складові зумовлюють специфічні особливості системи виховання кожного народу. «Звертаючись до народності, виховання завжди знайде відповідь і допомогу в живому і сильному почутті людини, яке впливає набагато сильніше за переконання, сприйняті тільки розумом, або за звичку, вкорінену страхом покарань ... виховання, коли воно не хоче бути безсильним, має бути народним».

«Національне виховання – це історично зумовлена і створена самим народом сукупність ідеалів, поглядів, переконань, традицій, звичаїв та інших форм соціальної поведінки спрямованих на організацію життєдіяльності підростаючих поколінь, у процесі якої засвоюється духовна і матеріальна культура нації, формується національна свідомість і досягається духовна єдність поколінь»

Національне виховання також передбачає широкі знання конституційних і правових норм, патріотичних думок.

Мета національного виховання – формування національної свідомості, самосвідомості та патріотизму у вихованців.

Головна мета національного виховання на сучасному етапі — передання молодому поколінню соціального досвіду, багатства духовної культури народу, його національної ментальності, своєрідності світогляду й на основі цього формування особистісних рис громадянина України (національної самосвідомості, розвиненої духовності, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, фізичної, екологічної культури), розвиток індивідуальних здібностей і талантів.

Мета національного виховання конкретизується через систему виховних завдань:

-формування у вихованців національної свідомості й самосвідомості, любові до рідної землі, родини, українського народу, бажання працювати задля розквіту України, готовність її захищати;

- виховання поваги до Конституції, законодавства України, державної символіки, формування правової культури;
- забезпечення духовної єдності поколінь, виховання поваги до батьків, жінки – матері, культури та історії рідного народу;
- формування високої мовної культури, оволодіння українською мовою;
- виховання духовної культури особистості та створення умов для вільного формування світоглядної позиції;
- утвердження принципів загальнолюдської моралі: правди, справедливості, патріотизму, доброти, толерантності, працелюбності та інших чеснот;
- формування почуття господаря і господарської відповідальності, підприємливості та ініціативи, підготовки до життя в умовах ринкових відносин;
- забезпечення повноцінного розвитку вихованця, охорони і зміцнення його духовного, психічного і фізичного здоров'я;
- формування соціальної активності особистості вихованця через його включення у процес державотворення;
- забезпечення високої загальної та професійної освіченості та вихованості особистості, розвиток патріотичних почуттів;
- виховання екологічної культури, гармонії відносин з природою;
- розвиток індивідуальних здібностей і талантів вихованців, забезпечення умов для самореалізації, формування наукового світогляду;
- прищеплення глибокого усвідомлення взаємозв'язку між ідеями індивідуальної свободи, правами людини та громадського відповідального виховання.

Національне виховання ґрунтується на засадах родинного виховання, на ідеях і засобах народної педагогіки, наукової педагогічної думки, що уособлюють вищі зразки виховної мудрості українського народу – любов до рідної землі, до свого народу, його традицій, звичаїв, готовність до мирної та ратної праці в ім'я України, почуття гордості за Батьківщину, вірність Україні, власну відповідальність за її долю.

Національне виховання використовує такі засоби: рідну мову, рідну історію, краєзнавство, природу рідного краю, народну міфологію, фольклор, національне мистецтво, народний календар, національну символіку, народні прикмети і вірування, виховні традиції, національні традиції, звичаї та обряди. Наприклад, твори К.Д.Ушинського щедро засіяні золотими розсипами народної педагогіки. Так, у першій частині його книжки «Рідне слово» вміщено понад 75 відсотків фольклорного матеріалу, а в другій – половину від загальної його кількості. У «Рідному слові» він використав 366 прислів'їв і приказок, 62 загадки, 51 байку і жарт, 32 народні казки, 22 народної пісні, 7 скоромовок, а також безліч творів, близьких за змістом і формою до народних.

Але суттєвою відмінністю національного виховання має бути його опора на загальнолюдські цінності. За визначенням К.Д.Ушинського, - це народність, класицизм, наука, християнство.

В жодній країні світу не існує виховання «взагалі». Воно завжди має конкретно-історичну національно-державну форму і спрямоване на формування громадянина конкретної держави, яка не може бути безнаціональною. І нарешті, національне виховання найбільше відповідає потребам відродження України. Воно однаково стосується як українців, так і інших народів, що проживають в Україні. Саме принцип етнізації виховного процесу і передбачає надання широких можливостей представникам усіх етносів для пізнання своєї історії, традицій, звичаїв, мови, культури, формування власної гідності й через пізнання власної історико-культурної спадщини допомагає пізнати глибинність взаємозв'язків кожного з них з українською нацією, її державою, переконатися, що саме українська суверенна держава охороняє національні права всіх громадян України.

Список літератури

1. Бровко П. До питання «Українська національна ідея»: Національне виховання / П. Бровко // Директор школи. — 2005. — № 12. — С. 26-27.
2. Дем'янюк Т. Організація виховного процесу в сучасному загальноосвітньому закладі / Т. Дем'янюк // Науково-методичний посібник. — Суми: ТОВ Видавництво «Антей», 2006. — 384 с.
3. Зякун Т. Особливості формування національної свідомості молоді на сучасному етапі державотворення / Т. Зякун // Рідна школа. — 2006. — № 5. — С. 19-23.
4. Кондик О. Сучасний погляд на національне виховання / О. Кондик // Директор школи України. — 2007.— № 12. — С. 30-34.
5. Лебідь І. Методологічні засади побудови моделі виховного процесу на основі, національних цінностей / І. Лебідь // Рідна школа. — 2006. — № 7. — С. 26-29.
6. Петренко О. Національно-патріотичне виховання учнівської молоді / О.Петренко // Позакласний час. — 2005.— № 3-4. — С. 28-30.
7. Руденко О. Система національного виховання. Шляхи та засоби реалізації / О.Руденко // Директор школи. — 2005. — № 20. — С. 18-21